

ՏԱՐԻ ՄԸ ԵՒՍ ԱՆՑԱԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

Նոր տարուան սեմին կանգնած կը նայիմ անցած տարուան ընթացքին պատահած անցուդարձերուն սրտնեղութեամբ եւ ցաւով լեցուն հոգիով: Ի՞նչ կ'ակնկալուէր նոր հազարամեակի առաջին տարիէն եւ ի՞նչ պատահեցաւ: Չեմ տեսներ մէկը որ հասած ըլլայ իր ծրագիրներու ամբողջացման որ կ'ակնկալէր ձեռք բերել:

Տարին անցաւ եւ իր հետ տարաւ լաւագոյն երազները մարդկութեան եւ աշխարհի պետութիւններու: Պատերազմները՝ փոքր ու մեծ, չի դադրեցան, այլ աւելի սաստկացան: Կնճուած դաշինքները եւ հաշտութեան թուղթերը մնացին սեղանի վրայ առանց գործադրութեան ենթարկուելու:

Ի՞նչ սփանջիլի եւ արեւոտ օրեր կ'ակնկալուէին, սակայն անոնք եղան մութ ու փոթորկոտ: Աշխատաւորները կորսնցուցին իրենց գործը չփառութեան եւ անհանգստութեան նոր մտահոգութիւններ ստեղծելով իրենց ընտանիքներուն համար:

Ամէն օր՝ սիրտը վախով լեցուն անհատը զգուշացաւ իր ստացած նամակը քանալու կասկածելով որ արդեօք ի՞նքն ալ գոհ պիտի դառնայ մահացու փոշիի ստացման: Ահա թէ ինչպէս անվստահութեան որովորեւ ցանուած էր համայն մարդկութեան կեանքին մէջ: Ո՞վ է քու բարեկամը, կամ թշնամին: Վստահօրէն մէկը միւսէն աւելի կասկածելի եւ անվստահելի:

Այս տխուր պատկերին փոխելու լինի ի վեր կը տեսնեմ սակայն փառաւոր, կազմակերպուած ձեռնարկները՝ փառաբանող Հայց. եկեղեցւոյ պետականօրէն հաստատման 1700-ամեակին: Ասոնք գործադրուեցան ի Հայաստան եւ ի սփիւռս աշխարհի պանծացնելով պատմական իրադարձութիւն մը, նոյն ատեն ի մի բերելով աշխարհի պետութիւնները եւ բազմաթիւ եւ բազմատեսակ եկեղեցիներու պետերը հայրենի հողի վրայ:

Թերթերը, հեռուստատեսիլը եւ ամէն կերպի ձեռնարկներ յաճախակի խօսեցան, գրեցին եւ վերլուծեցին այդքան հին պատահմունք մը: Այո, այս բոլորը պատահեցան խանդավառելով հայրերիները պատկանելիութեան հպարտութեամբ, թէ իրենք էին ժողովագորդները հայոց պատմութեան այն հերոսներուն որոնք 1700 տարիներ առաջ ստեղծած էին պանծալի արուեստ եւ գրականութիւն, երգ եւ աղօթք, նարտարապետութիւն եւ գիտութիւն:

Ահա թէ ինչպէս մեր օրերու հոգեւորականները, գրողները, նարտասանները, դրամատերները եւ ժողովուրդը յիշեցին անցեալը, եւ ջանացին զայն վերբերելու ներկային որպէսզի իրենք իրենց տային այդ փառաւոր եւ անմահ անցեալին պատկանելիութեան իրաւունքը:

1700-ամեակի տօնակատարութեան առիթով նոր եւ հսկայ եկեղեցի մը կառուցուեցաւ եւ օծուեցաւ Հայաստանի մայրաքաղաքի սրտին վրայ: Թերեւս այդ մեծագոյնն է երկրի վրայ հիմնուած եկեղեցիներուն, կոչուած աղօթքի տուն դառնալու եւ որ իր մէջ հաւաքէ 1700 անհատ հաւատացեալներ ամէն անգամ որ հոգեւոր պաշտամունք կատարուէր հոն:

Կը մտածեմ: Եղա՞նք արդեօք անհատներ որոնք քաջութիւնը ունեցած ըլլային արձանագրելու մեր ազգի պատմութիւնը այնպէս ինչպէս այդ պատահած էր, այսինքն արձանագրեցի՞նք արդեօք այն դժուարին պայմանները որոնք կեանքի բաժինը եղած էին մշակոյթը ստեղծողներուն՝ այսպէս ասաց 1700 տարիներ առաջ:

Որքա՞ն կարգին պիտի ըլլար շնչոյն որ ներկայ ժամանակներու մեզի տրամադրած դիւրութիւնները գորս վայելելով հանդերձ մենք կը նստինք հանգիստ աթոռներու վրայ եւ առանց քաջութիւն կը սեփականացնենք ինչ որ ուրիշ սերունդ մը ստեղծած է իր արցունքով եւ ինչու չէ իր կարմիր արեան հեղումովը:

Որքան ճշմարիտ է եւ արժանի շեշտուելու որ հանգիստ կեանք ունեցողը չի ստեղծեր արժեքաւոր գործեր, այլ կը փնտռէ առաւել եւս հանգիստ եւ անհոգ կեանք:

Նոր Տարի: Եկե՛ք պատմութեան յանձնենք ինչ որ կատարուեցաւ եւ խօսուեցաւ անցած տարուան ընթացքին, եւ մտածենք թէ ի՞նչ պէտք է ըլլայ 1700 տարիներու ընթացքին կատարուած ստեղծագործութեանց մեզի տալիք դասը: Պէտք չէ՞ հարց տանք թէ արժանի՞ ենք մեր հայրերու ժառանգորդը դառնալու, ստացած ըլլալով ինչ որ անոնք ստեղծեցին: Մենք կարո՞ղ ենք արդեօք արժանապէս շարունակելու ինչ որ մեզի ժառանգ է ձգուած:

Կը յիշեմ: Հին օրերուն եւս հայը ունեցած է իրեն յատուկ մտածողութիւն, անմիաբանութիւն եւ ներքին պայքար: Ինձ կը թուի թէ ոչ մէկ բան փոխուած է այն օրերէն ասդին: Նոյնը կ'ապրինք մենք այսօր սրտեղութիւն եւ հոգեկան վրդովմունք գգալով, բայց անկարող մի բան անելու այդ վիճակը բարելաւելու համար:

Ի տես այս կացութեան ի՞նչպէս ակնկալել որ մեր զաւակները մնան իրենց մայրենի օճախին մօտ անկէ հեռանալու փոխարէն: Եթէ կ'ուզենք արժանաւոր ժառանգորդները դառնալ մեր հայրերուն անհրաժեշտ է որ ամէն ջանք թափենք ի մի բերելու արար աշխարհ տարտղնուած մեր ժողովուրդի բեկորները, եղբայրասիրութիւնը եւ միաբանութիւնը դարձնելով մեր բնաբանը, որու արդիւնքը, վստահօրէն, պիտի ըլլայ կեանքի կոչել «մի հօտ եւ մի հովիւ» խօսքը:

Ատկէ աւելի շինիչ եւ սրբազան դաս կա՞յ արդեօք որ կրնանք սորվիլ Նոր Տարուան սեմին հուպ մը աչք անցնելէ ետք անցեալի վրայ:

Եկե՛ք խօսինք եւ գրենք, ապրինք եւ աղօթենք իբր մէկ ժողովուրդ եւ մէկ եկեղեցի հովանիին տակը այն տունին գոր Գրիգոր Լուսաւորիչ հայրապետը հաստատեց 1700 տարիներ առաջ:

Եւ այսպէս երջանկութեամբ ողջունենք զիրար ըսելով «Քու Նոր Տարին ըլլայ լիքն աստուածային շնորհներով»: Շնորհաւոր Նոր Տարի բոլորիդ:

ՇԱՀԷ Ա. ՔՀՆՅ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ